

Μουσική ανάλυση I: Περιπτώσεις κυκλικότητας και προγραμματικότητας

Πληροφορίες μαθήματος

Περιεχόμενο μαθήματος

Το παρόν μάθημα επεκτείνει τις γνώσεις που έχουν αποκτηθεί από τα μαθήματα «Θεωρία και πράξη της τονικής μουσικής» και «Μορφολογία της ευρωπαϊκής μουσικής» προς δύο παράλληλες κατευθύνσεις στο ρεπερτόριο του μπαρόκ, της κλασικής και της ρομαντικής περιόδου. Η πρώτη κατεύθυνση αφορά ποικίλες περιπτώσεις έργων γραμμένων σε κυκλική μορφή και ειδικότερα συνθέσεων οι οποίες είτε αποτελούνται από δύο και περισσότερα μέρη που συνδέονται θεματικά μεταξύ τους είτε συνίστανται σε ένα σύνθετο μέρος που αφομοιώνει κατά το μάλλον ή ήττον την μορφή αλλά και τον χαρακτήρα μίας αλληλουχίας διαφορετικών μερών. Η άλλη κατεύθυνση έγκειται σε περιπτώσεις έργων προγραμματικής μουσικής, όπου εξετάζεται πώς και σε ποίο βαθμό το εξωμουσικό περιεχόμενο ασκεί την επίδρασή του επί της αμιγώς μουσικής μορφής (ή, αντιστρόφως, πώς η τελευταία δύναται να αντιμετωπισθεί από τους συνθέτες προκειμένου να υπηρετήσει παράλληλα και τα εκάστοτε προγραμματικά συμφραζόμενα).

Μέθοδοι διδασκαλίας

Στις παραδόσεις ακούγονται και αναλύονται, άλλοτε διεξοδικά και άλλοτε σε πιο αδρές γραμμές, επιλεγμένα μουσικά έργα αλλά και αποσπάσματα αντιπροσωπευτικά της ύλης του μαθήματος. Με βάση τις κατευθύνσεις που παρέχονται από τον διδάσκοντα, οι φοιτητές που παρακολουθούν το μάθημα αναλαμβάνουν στην πορεία του εξαμήνου να παρουσιάσουν ανάλογα έργα του ρεπερτορίου και τελικά να αναπτύξουν γραπτώς τις αναλυτικές τους προσεγγίσεις και πορίσματα, συνεκτιμώντας όσα συναφή έχουν αναπτυχθεί στις παραδόσεις.

Μέθοδοι αξιολόγησης

Οι επιδόσεις των φοιτητών αξιολογούνται βάσει των προφορικών τους παρουσιάσεων κατά την διάρκεια του εξαμήνου και – πρωτίστως – του γραπτού δοκιμίου που θα καταθέσουν στην συνέχεια εντός δεδομένης προθεσμίας. Η επιλογή των προς ανάλυση έργων γίνεται αποκλειστικά κατά τις παραδόσεις, σε δια ζώσης συνεννόηση με τον διδάσκοντα. Γραπτές ή προφορικές εξετάσεις δεν διεξάγονται.

Δηλώσεις στο my-studies / παρακολούθηση μαθήματος

Το μάθημα μπορεί να δηλωθεί από φοιτητές τρίτου έτους και πέραν, οι οποίοι έχουν προηγουμένως παρακολουθήσει επιτυχώς τα μαθήματα κορμού «Θεωρία και πράξη της τονικής μουσικής (αρμονική και δομική ανάλυση)» από την περίοδο 2018-2019 και έπειτα, και «Μορφολογία της ευρωπαϊκής μουσικής» από την περίοδο 2014-2015 και έπειτα· κρίνοντας από τις αυξημένες απαιτήσεις του ρεπερτορίου που μελετάται, συνιστάται οι βαθμοί επίδοσης στα δύο προαναφερθέντα μαθήματα να μην είναι χαμηλότεροι του 7 (επτά). Η συνεπής και ενεργή συμμετοχή στις παραδόσεις αποτελεί μία εκ των ων ουκ άνευ συνθήκη για την επιτυχημένη παρακολούθησή του.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Detlef Altenburg, “Programmusk”, στο: Ludwig Finscher (επιμ.), *Die Musik in Geschichte und Gegenwart: Allgemeine Enzyklopädie der Musik (2. Ausgabe) / Sachteil, Bd. 7*, Bärenreiter – Metzler, Kassel – Stuttgart 1997, σ. 1821-1844.

- Ludwig Finscher, “Zyklus”, στο: Ludwig Finscher (επιμ.), *Die Musik in Geschichte und Gegenwart: Allgemeine Enzyklopädie der Musik (2. Ausgabe) / Sachteil*, Bd. 9, Bärenreiter – Metzler, Kassel – Stuttgart 1998, σ. 2528-2537.
- Vincent d’Indy, *Cours de composition musicale, deuxième livre – première partie*, επιμ. Auguste Sérieyx, Durand, Paris 1909 (“La sonate cyclique”, σ. 375-387 και 421-433).
- Otto Klauwell, *Geschichte der Programmmusik von ihren Anfängen bis zur Gegenwart*, Breitkopf und Härtel, Leipzig 1910.
- Albrecht von Massow, “Programmmusik”, στο: Hans Heinrich Eggebrecht και Albrecht Riethmüller (επιμ.), *Handwörterbuch der musikalischen Terminologie*, Franz Steiner Verlag, Stuttgart 1993 (21. Auslieferung), Ordner V, σ. 1-20.
- Benedict Taylor, *Mendelssohn, time and memory: The romantic conception of cyclic form*, Cambridge University Press, New York 2011.
- James Webster, *Haydn’s “Farewell” Symphony and the idea of classical style: Through-composition and cyclic integration in his instrumental music*, Cambridge University Press (Cambridge Studies in Music Theory and Analysis), Cambridge 1991.
- Richard Will, *The characteristic symphony in the age of Haydn and Beethoven*, Cambridge University Press (New Perspectives in Music History and Criticism), Cambridge 2002.
- Σόλων Ραπτάκης, *Η σονάτα για πιάνο στον ύστερο ρομαντισμό (1848-1914): Συστηματική προσέγγιση του ρεπερτορίου, με έμφαση στην ανάδειξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του είδους και της εξελικτικής διαμόρφωσης των μορφολογικών προτύπων*, διδακτορική διατριβή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών / Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Αθήνα 2021 [<https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/frontend/el/browse/2962734>].
- Ιωάννης Φούλιας, *Οι συμφωνίες κατά τις οβιδιανές Μεταμορφώσεις του Carl Ditters von Dittersdorf: Συμβολή στην αποκατάσταση ενός έργου-σταθμού στην ιστορία της προγραμματικής μουσικής*, Παπαρηγορίου – Νάκας, Αθήνα 2015.
- Ιωάννης Φούλιας, “Ο “Μανιακός” του G. Brunetti, ο “Αναποφάσιτος” του L. Kozeluch και η προγραμματική συμφωνία ως ένα πλήρως ανεπτυγμένο μουσικό είδος περί το 1780”, στο: Ιωάννης Φούλιας – Πέτρος Βούβαρης – Γιώργος Κίτσιος – Κώστας Χάρδας (επιμ.), *Μουσική και Μουσικολογία. Παρόν και μέλλον* (Πρακτικά διατμηματικού συνεδρίου υπό την αιγίδα της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας, Θεσσαλονίκη, 21-23 Νοεμβρίου 2014), Ελληνική Μουσικολογική Εταιρεία, Θεσσαλονίκη 2015, σ. 121-143 [<https://hellenic-musicology.org/δημοσιεύσεις>].